

δείχθησαν πιστοὶ εἰς αὐτοὺς. Μήπως ἐκ τούτου πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὅσα λέγονται περὶ τῆς ἀγριότητος τῶν Καταλανῶν, ἀναμφισβήτητα βεβαίως ὡς πρὸς τὴν διαγωγὴν αὐτῶν ἐν Θράκῃ, ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ, μετέχουσιν ὑπερβολῶν τινῶν ὡς πρὸς τὸ ἐν τῇ Ἀττικῇ πολιτευσίᾳ τῶν μάλιστα ἀφ' ἧς ἐκυβερνῶντο ὑπὸ ἡγεμόνων τοῦ ἀραγωνικοῦ οἴκου; Ἄν οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ἔπασχον ὅσα δεινὰ φημίζονται περὶ τῆς τότε οἰκτρᾶς αὐτῶν τύχης, καλυτέραν περίστασιν δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ νὰ ἀπαλλαγῶσιν αὐτῶν συντασσόμενοι μετὰ τοῦ Βρυεννίου. Καὶ ὅμως δὲν το ἔπραξαν. Μὴ λησμονήσωμεν δὲ ὅτι οἱ πλείστοι κατήγοροι τῶν Καταλανῶν ἦσαν ὁπαδοὶ τοῦ ἀνδραγαυικοῦ οἴκου, ὃ ἔστιν ἄσπονδοι αὐτῶν ἐχθροί, ἐνῶ ὁ σύγχρονος αὐτῶν μέγας μωαμεθανὸς ἱστορικὸς καὶ γεωγράφος Ἀβουλφέδας ὁμιλῶν περὶ Θηβῶν (Ἀστίβ) λέγει αὐτὰς περιωνύμους διὰ τὰ χρυσοῦφानτα καὶ ἀργυροῦφानτα αὐτῶν ὑφάσματα· ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἡ τῶν Θηβῶν βιομηχανία ἐξηκολούθει καὶ τότε ἀκμάζουσα. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους κατεστράφησαν τὰ βασίλεια τοῦ Σαιντομέρ, ναί, τοῦτο ὅμως ἐγένετο λόγῳ κοινῆς ἀσφαλείας. Ὅπωςδήποτε τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Βρυένιος, ἀφοῦ ἔτος ὅλον διέτριψεν ἐνταῦθα περιφερόμενος τῆδε κάκεισε καὶ μηδὲν τελεσφόρον δυνάμενος νὰ πράξῃ· ἀφοῦ ἐζήτησε πάλιν τὴν συνδρομὴν τῶν Ἑνετῶν ἐπὶ ματαίῳ, καὶ ἀφοῦ ἐπὶ ματαίῳ οὐδὲν ἤττον προεκάλεσε νέους τοῦ πάπα ἀφορισμούς, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν περὶ τὰ τέλη τοῦ θέρους 1332. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐπαγίωσε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐν Ναυπλίῳ καὶ ἐν Ἄργεϊ, ὅτι προσεκτήσατο τὴν Βόνιτσαν καὶ τὴν Λευκάδα καὶ ὅτι περιεποίησεν εἰς τὸν ἀνδραγαυικὸν οἶκον τὴν ἐφήμερον ἐπικυριαρχίαν τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου.

Ἀλλὰ δὲν ἀνέκτησε τὴν Ἀττικὴν καὶ ἔτι ὀλιγώτερον τὴν ἀνατολικὴν αὐτοκρατορίαν. Καὶ ἔπειτα, περὶ τὰ τέλη τοῦ 1331, ἀπεβίωσεν ἐν Νεαπόλει ὁ ἐπὶ φιλιῶ ὀνόματι αὐτοκράτωρ καὶ δεσπότης ταραντίνος. Οἱ μεγαλῶνυμοι αὐτοῦ τίτλοι μετεβιβάσθησαν μὲν εἰς τοὺς ἀπογόνους του ἄλλ' οὗτοι ἔμελλον νὰ ἀπολέσωσιν ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὰς τὰς ὀλίγας κτήσεις ὅσας πραγματικῶς εἶχον ἐν Ἑλλάδι. Ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου ἡ χήρα αὐτοῦ Αἰκατερίνα Βαλουᾶ κατέπεισε τὸν ἀνδράδελφόν της Ἰωάννην Γραυῖναν νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς Ροβέρτον τὸ πριγκιπᾶτον τῆς Ἀχαΐας μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν προσαρτημάτων καὶ νὰ λάβῃ ἀντὶ τούτων τὰς ἐν Ἠπείρῳ κτήσεις τοῦ ἀνδραγαυικοῦ οἴκου, ἐπωνυμούμενος δουξ Δυρραχίου καὶ κύριος τοῦ βασιλείου τῆς Ἀλβανίας. Ἡ ἀνταλλαγὴ ὅμως αὕτη οὔτε ἐξησφάλισεν οὔτε προήγαγε τὴν ἀνδραγαυικὴν κυριαρχίαν ἢ ἐν Πελοποννήσῳ ἢ ἐν Ἠπείρῳ. Ἐν Πελοποννήσῳ μὲν ἐξηκολούθησεν ἡ προτέρα ἀναρχία, ἐξ ἧς ὠφελούμενος ὁ ἐκ Φλωρεντίας τραπεζιτικὸς οἶκος τῶν Ἀγκιαϊουόλων προσεκτήσατο μετ' οὐ πολὺ τὸ κάλλιστον τῆς χερσονήσου μέρος, ἔκοσμήθη καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ δουκικοῦ τίτλου καὶ κατέλαβε τὸν ἐν τῇ Ἀττικῇ θρόνον τῶν Λαρόσων καὶ Βρυεννίων ἐνῶ ἐν Ἠπείρῳ τὰ λείψανα τοῦ προτέρου τῶν Ἀγγέλων κράτους περιήλθον εἰς χεῖρας τῶν αὐτοκρατορικῶν, τῶν Σέρβων καὶ τῶν Ἀλβανῶν· ἀλλὰ περὶ τούτου βραδύτερον.



Ἀνάγλυφος πλάξ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος
(Βυζαντ. Μουσείον Ἀθηνῶν)

